

Dominicanes met een duurzame boodschap

Holkje van der Veer pleit voor relationele mensvisie

Holkje van der Veer is dominicanes, schrijft boeken over spiritualiteit en was actief voor GroenLinks. Ze bezocht conflictgebieden als Zuid-Afrika en Noord-Ierland. Vanuit de Dominicanenorde richt ze zich op duurzaamheid en het helpen van mensen in haar omgeving. Hoewel niet meer politiek actief, voelt ze zich betrokken bij GroenLinks: 'Denk goed na over je mensvisie.'

Martin Visser

Voor GroenLinks in Zwolle was ze jaren actief, onder meer als ondersteuner van de gemeenteraadsfractie. Lange tijd werkte ze in deze stad voor het interkerkelijk studentenpastoraat. 'In Amsterdam waar ik opgroeide heb ik de vrijzinnigheid meegekregen. Mijn ouders waren actief in de Doopsgezinde broederschap. Zelf ben ik ook doopsgezind geweest. Het moedigde

mij aan om pacifistisch, politiek actief en maatschappelijk betrokken te zijn.' Op de openbare montessorischolen kenden docenten en medeleerlingen soms met verbazing naar haar, vanwege haar eigenzinnige identiteit. Later kwam Holkje in Zwolle terecht en trad ze toe tot de orde van de Dominicanen. Ook hier werd én wordt christelijke inspiratie verbonden met een grote betrokkenheid bij én een kritische kijk op de maatschappij.

Kijk op de wereld

In de jaren zeventig en tachtig waren diverse katholieke religieuzen actief in de linkse politiek. Zo was David van Ooijen PvdA-Kamerlid en later provinciaal (voorman, -red.) van de Dominicanenorde in Nederland. De dominicaan Karl Derksen was actief binnen de beweging Christenen voor Socialisme en later De Linker Wang. Mensen als zij waren voortrekkers bin-

nen de kritische Acht Mei Beweging. Dominicanes Holkje geeft aan dat haar contact met GroenLinks in de loop der tijd verwaterd is. 'Bij het verhuizen van Zwolle naar Nijmegen rond 2010 is het contact verloren gegaan maar ik voel me nog steeds betrokken bij de partij.' In de jaren tachtig en negentig was Holkje veel in Belfast, Noord-Ierland. Daar werkte ze vanuit het studentenpastoraat samen met de Peace People, een organisatie die in 1978 de Nobelprijs van de vrede ontving. Ze begeleidde studentenuitwisselingen en gaf daarmee vorm aan vredeswerk. Ook was ze enkele maanden in Zuid-Afrika. 'Daar werd ik geconfronteerd met de grenzen van mijn eigen hardline pacifisme. De zelfopoffering en het belijden van mijn overtuigingen brachten me daar in gevaarlijke omstandigheden.' Uiteindelijk, zo geeft Holkje aan, ontdekte ze dat het gelukkig ook mogelijk is om je in te zetten voor de

wereld zonder je eigen leven op het spel te zetten en voortdurend weg te zijn van huis.

Bij het leven vanuit de dominicanenorde hoort ook een bepaalde kijk op de wereld, aldus Holkje. 'De toekomst van de aarde is voor ons erg belangrijk. Wij zijn voorbijgangers. Anderen en andere generaties moeten ook een kans op een goed leven hebben.'

Brouwerij De Hemel

De dominicaanse traditie heeft haar veel levenslessen geleerd, maar heeft volgens haar ook de maatschappij veel te bieden. De orde heeft het achthonderdjarige bestaan aangegrepen om er 'een feestje voor en met de samenleving' van te maken. Holkje: 'Alleen al zoiets eenvoudigs als het concept van de zondag bevat een actuele boodschap', zo geeft de dominicanes aan. 'De zondag kun je benutten als een dag om samen te komen en het te hebben over zaken die ertoe doen. Juist in de herrie en de snelheid van vandaag de dag is zo 'n rustdag van grote maatschappelijke waarde.'

'We hebben een speciaal bier ontwikkeld – nota bene in Brouwerij De Hemel - en hebben dit bier de naam Zondag gegeven. En het mooie is dat het goede leven geen grenzen kent: volgens ons kan het op maandag ook zondag zijn,' zegt ze met een knipoog. 'Tijdens ons jubileum hebben we ook een moderne variant ontwikkeld van het dominicaanse habijt. We wilden de kernwaarden die verbonden zijn met ons habijt delen met kunstenaars uit de wereld van mode en design. Het gaat dan om zoeken naar waarheid, reizend in het leven staan en de tijd nemen voor stilte en bezinning. Het ontwerp van ons habijt is duurzaam, het is al terug te vinden in middeleeuwse geschriften. De vraag die wij de ontwerper meegaven is of je als mens anders kunt omgaan met kleding. Kan kleding een leven lang mee?' 'De toenadering tot anderen en het opbouwen van blijvende relaties is

verwerkt in het concept achter deze kledingstukken. 'Het ontmoeten van mensen uit andere culturen en religies vinden wij belangrijk. Dit zie je terug in de uitvoering van dit habijt, ook door de afwezigheid van religieuze symbolen.'

Op deze wijze probeert de orde zich te laten kennen, haar identiteit te delen. Het aantal dominicanen en dominicanessen is in de afgelopen decennia sterk gedaald, zo geeft Holkje aan. 'Maar de tijd verandert. Inmiddels stijgt het aantal broeders in Nederland weer gestaag. Ook melden zich vrouwen die belangstelling hebben voor het kloosterleven. Samen wonen en leven, omdat je samen elkaar kunt versterken, samen kunt leren. Gerechtigheid, een voor de Dominicanenorde betekenisvol begrip, heeft uiteindelijk in alles ook met het milieu, met onze aarde en onze kwaliteit van samenleven te maken. Met de vraag hoeveel een mens nu daadwerkelijk voor zichzelf nodig heeft.'

Ontdekkingsreis

Holkje heeft gaandeweg haar aandacht verlegd naar haar directe medemens en naar persoonlijke spiritualiteit. Ze geeft lezingen en geniet landelijke bekendheid als auteur van haar boeken *Verlangen* als antwoord (2013) en *Veerkracht* (2016). Daarin gaat het over haar persoonlijke ontdekkingsreis en thema's als fysieke kwetsbaarheid. Dat neemt allerm minst weg dat ook maatschappelijke en politieke thema's op haar netvlies staan. 'Ik merk dat ik door mijn eigen lichamelijke situatie meer word geconfronteerd met ethische vragen rond de kwaliteit van het leven,' zegt

Holkje, die zelf het syndroom van Marfan heeft. 'De discussie rond 'voltooid leven' is ook voor mij relevant geworden. Ik ben bang dat er mensen zijn die de mogelijkheden tot levensbeëindiging te veel willen oprekken. Ik woon in een appartement tussen senioren die vaak zorgbehoefte hebben. Ik zie enorm veel eenzaamheid achter de voordeur. Bezuinigingen in de geestelijke gezondheidszorg hebben vergaande en ingrijpende gevolgen. Veel mensen, onder wie ook pensio'nado's, hebben moeite om een zinvol leven op te bouwen. Dit zijn thema's waar GroenLinks zich duidelijker over mag uitspreken.'

Mensvisie

'Ook ten aanzien van inclusiviteit valt er nog veel te bereiken. Het gaat op het vlak van openbaar vervoer vrij goed, maar binnen het onderwijs valt er op dit vlak voor leerlingen met een fysieke beperking nog veel te verbeteren.'

Volgens Holkje is de zorg om de minder bedeelden in de samenleving en het bieden van gelijke kansen ontzettend belangrijk voor de partij. En religie wordt volgens haar te makkelijk opzij geschoven, bijvoorbeeld rond euthanasie en prenataal onderzoek. 'Denk goed na over je mensvisie. Mijn leven en mijn dood betreffen niet alleen mijzelf. Ik ben meer dan mijzelf, ik sta in verbinding met de Ander, zo verwoordt bijvoorbeeld de filosoof Emmanuel Levinas dat heel treffend. Deze relationele mensvisie moet ook in het euthanasiedebat meegewogen worden. Kinderen krijgen, leven en sterven... het is nooit een puur individuele zaak.'

'Het ontmoeten van mensen uit andere culturen en religies vinden wij belangrijk'

Holkje van der Veer gaat graag in gesprek met mensen, soms met een biertje erbij. Foto: William Moore

